

DE FOTOGRAFENFAMILIE CALPHAS.

Françoise Verhoosele

Toen ik de foto's uit de fotoalbums in de KBOV aan het scannen was, merkte ik onmiddellijk de naam van een fotograaf op, nl. Calphas. Die naam deed een belletje rinkelen want ik was de naam Calphas reeds tegengekomen in een ander project in het 'Lexicon der Oost-Vlaamse kunstenaars' van Daniël Van Ryssel (1). Op de fiche 000006798 stond dat Anasthase Calphas geboren was in Parijs in 1835, lichttekenaar was in de Kerkstraat te Ledeberg en dat zijn dochter huwde met een apotheker uit de Kerkstraat in Ledeberg. Dat is niet helemaal correct, zoals later uit officiële akten zou blijken: zijn voornaam was Athanase (Athanasio) en niet Anasthase, hij werd geboren in Constantinopel en niet in Parijs en niet in 1835 maar in 1837. Hij was wel lichttekenaar, maar in Parijs. Zijn dochter huwde met een apotheker maar uit Brussel. Na hun huwelijk zijn zij verhuisd naar de Kerkstraat in Ledeberg.

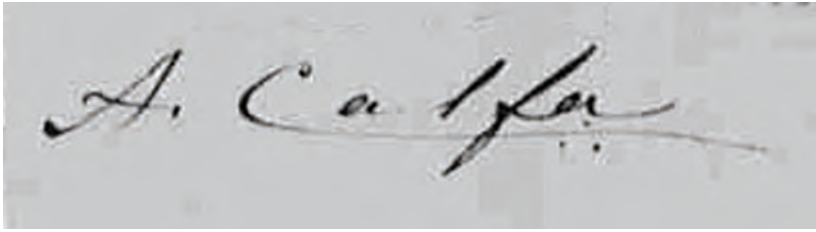
De fotograaf uit het fotoalbum van de KBOV was Nicolas Calphas, in de Boulevard Anspach 4, te Brussel. Familie van Athanase? Best mogelijk. Ik ging op onderzoek uit en kwam uit op een zeer interessante familie van Griekse Turken. Ik liet mij eerst leiden door hetgeen reeds verschenen was in boeken en tijdschriften over de familie Calphas, waarna ik aan de hand van akten (geboorte, huwelijk, overlijden) van de burgerlijke stand de juistheid van die geschriften kon staven of weerleggen.

7

1. Athanase Constantin CALPHAS (Constantinopel 1837 - Parijs 1915).

Athanase Constantin Calphas werd geboren op 10 januari 1837 in Scutari (Constantinopel) (2). Eigenlijk was Athanase Constantin Calphas een Griekse Turk, geboren in het Ottomaanse Rijk, uit Grieks-orthodoxe ouders. Zijn vader, Constantin, was, zoals ik in een latere akte zou lezen, architect en zijn moeder heette Maria Apostolou. De stad waar het gezin leefde was Scutari, tegenwoordig Üsküdar. Scutari was in de Grieks-Byzantijnse periode een stad naast het grotere Constantinopel, die in de 14de eeuw veroverd werd door de Osmanen en sindsdien in Turkse handen. Later werd de stad opgeslorpt door Constantinopel, aan de overkant van de Bosporus, en is nu een wijk in Istanboel.

Er werden nog 2 zonen geboren in het gezin van architect Constantin in Scutari, die ook naar Europa kwamen, nl. Nicolas, geboren in 1845, fotograaf van beroep, en Alexandre, geboren in 1856, op sommige akten als kok maar op andere als fotograaf vermeld. Hem vindt u terug in het derde hoofdstuk, hoewel ik geen enkele foto gevonden heb van zijn eventuele fotostudio.

Afb. 1. Handtekening van Athanase Calphas. Zelf tekende hij Calfa, dan weer Calphas.

In de officiële akten wordt zijn naam geschreven op meerdere wijzen: Calfa, Calfas, Calphas, Kalphas. Wij houden het in deze bijdrage op Calphas.

In het Ottomaanse Rijk, een moslimstaat, was het waarschijnlijk niet mogelijk om in de 19de eeuw het beroep van fotograaf volwaardig te beoefenen omdat het afbeelden van moslims niet gebruikelijk was en de archeologie, vondsten en opgravingen in wat nu Turkije is, nog in de kinderschoenen stond. Dus bleef er niet veel meer over om te fotograferen.

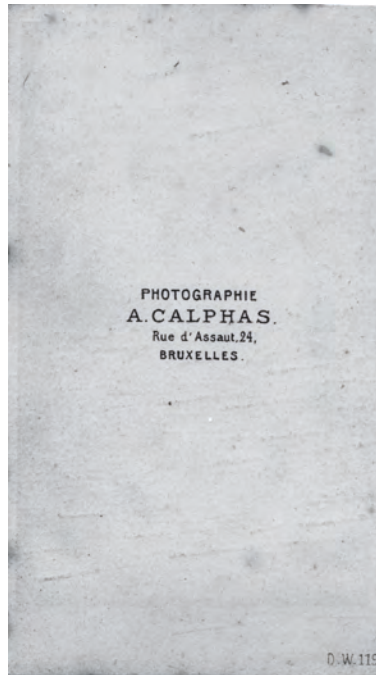
Athanase ging fotografie studeren in Parijs want Parijs was in de jaren 50-60 van de 19de eeuw één van de belangrijkste centra van de fotografie. Denk maar aan Niepce, Daguerre, Nadar en zoveel anderen.

8

Rond 1858 ging hij in Brussel wonen in de Rue d' Assaut, 24. Het eerste document in België, dat ik van hem vond, was een huwelijk van wat later zijn schoonbroer zou worden: op 12 augustus 1858 huwden Victor Van Beneden (1831-1899) en Mélanie Éléonore Charlotte Le Lorrain (1831-1871) in Elsene (3): Athanase, getuige voor de bruidegom, was 25 jaar, négociant, woonde in Brussel en was een vriend van het koppel.

Afb. 2 - 3

Afb. 4. Cartes de visite (4) uit zijn Brusselse periode. De grootte en de dikte van die twee foto's zijn eigen aan de jaren 1850-60, de kledij ook. (Fotoarchief F. Verhoozele)

Daarna reisde hij naar Griekenland waar hij in 1859 leermeester was van Petros Moraitis die later een beroemde Griekse fotograaf werd (5). Athanase fotografeerde in 1859 onder meer het standbeeld van de godin "Athena Lenormant" (6) in Athene en nam deel aan fotografische tentoonstellingen o.m. in Olympos, waar hij prijzen won.

Afb. 5. De "Athena Lenormant" (National Archaeological Museum, Athens inventory number 128.) (7)

In Griekenland kreeg hij op 31 augustus 1859 een dochter zonder gehuwd te zijn nl. Hortense te Syra, Griekenland (8). Moeder was Henrica Maria Van Beneden.

In 1860 huwde hij dan met de moeder van zijn dochter in Athene nl. de Belgische Henrica Maria (Henriette) Van Beneden (1839-1871) (9).

Een tweede dochter werd te Athene (Griekenland) in het huisgezin geboren op 6 oktober 1860 nl. Marie Augustine (10).

Na de samenwerking met Petros Moraitis werkte hij begin de 60er jaren van de 19de eeuw ook samen met Xenophon Vathi, een andere bekende Griekse fotograaf (11).

Afb. 6. Carte de visite van Xénophon Vathis en A. Calphas

“Maria Kriezis, dame d’honneur de la Cour, pose en costume traditionnel dans le studio des photographes”, Athene rond 1860. Collection de la Fondation culturelle de la Banque nationale de Grèce, Inv. 1F00.051. © Archives photographiques, ELIA-MIET.

In 1863 werd in het gezin Calphas-Van Beneden een zoon geboren: Alcibiade. Volgens het krantenbericht met het relaas van zijn overlijden in 1920 in Saint-Malo (Ille-et-Vilaine-35) (12) was hij geboren in Turkije in de stad Chrysopolis oftewel Scutari (13), de geboorteplaats van zijn vader. Alcibiade moet het grootste deel van zijn leven doorgebracht hebben in Saint-Brieuc (Côtes-d’Armor-22) in Bretagne, want hij komt meermalen voor in kranten uit die gemeente en omstreken. Hij was gehuwd met Marie Rose Françoise Richeux en had op zijn minst twee dochters, Marthe en Emelie. Voor de rest ontbreekt elk bewijs want de tienjaarlijkse tafels van de burgerlijke stand van het departement Côtes-d’Armor staan niet online.

Volgens Xanthakis (14) vestigde Athanase zich na Griekenland in Frankrijk, waar hij een studio opende in Tourcoing (Nord-59), daarna in Antwerpen en tenslotte in Mechelen. Van de studio in Mechelen heb ik nergens een spoor gevonden, noch in documenten, noch op foto. Dat is niet helemaal correct: na Griekenland vestigde hij zich in Antwerpen.

Volgens het immigratiedossier nummer 21121 kwam hij in maart 1864 in Antwerpen aan, in de Klapdorpstraat, 30. Zijn echtgenote Henriette wordt vermeld maar heeft geen immigratiepapieren want zij was Belgische, geboren in Sint-Joost-ten-Node. Van de twee dochters of zoon geen spoor. Als beroep staat 'Photographe associé à la Maison de photographie (15), Boulevard des Récollets, 30' (of 39: niet goed leesbaar). Zijn laatste verblijf in België vóór Antwerpen was Brussel in de Rue d'Assaut, 24, zoals hoger vermeld (16). Zijn persoonlijk fortuin gold als bestaansmiddelen (17).

In Antwerpen werd zijn tweede zoon geboren, nl. Ferdinandus Mattheus (Ferdinand) op 11 april 1865 in de Sint-Jacobsmarkt, nr 69. Vader Athanase was 32 jaar en fotograaf, moeder Henriette was 25 jaar. De ouders waren, zoals hoger vermeld, gehuwd in 1860 in Athene (18). Op 3 februari 1914 verkreeg Ferdinand de Franse nationaliteit hoewel hij reeds 41 jaar in Frankrijk woonde (19).

In de jaren 1868-69 werkte Athanase samen fotograaf Alfons Lints (20) in de Rue de la Station, 31, waarna hij voor eigen rekening begon op hetzelfde adres. Hij fotografeerde niet enkel personen, maar ook schilderijen in kerken en musea, o.a. de Kruisafneming van Rubens in de kathedraal van Antwerpen (21).

Het gezin verhuisde naar de Leysstraat, 31 in Antwerpen waar de volgende jaren nog drie kinderen geboren werden, nl. op 28 februari 1868 een doodgeboren mannelijk kind (22) en op 2 januari 1869 de tweelingmeisjes Rosalia Augustina (Rosalie) en Blanca Joanna (Blanche) (23).

Op 20 januari 1869 vroeg hij een patent aan voor een vergrotingstoestel voor fotografische clichés, dat met elk weertype zou werken, ook zonder zon, het zogenaamde "système-calphas". Dossier 1BB84052, voor 15 jaar. Depotnummer 84052 (24).

In de nacht van 21 op 22 januari 1869 woedde een hevige brand tussen 11 en 12 uur 's avonds in de winkel en woonhuis van fotograaf Calphas in de Leystraat te Antwerpen. De bewoners waren aan het slapen en werden zich pas van het gevaar bewust toen de brand al naar de eerste verdieping kwam. De winkel was al grotendeels verwoest en de trap naar de eerste verdieping ook gedeeltelijk, toen een toevallige voorbijganger een abnormaal schijnsel ge waar werd en ging aankloppen aan de deur. De bewoners werden plotseling

Afb. 7 en 8. Carte de visite uit de studio van Athanase Calphas en Alfons Lints te Antwerpen.
Foto archief F. Verhoosele.

12

in paniek wakker: vader Calphas wilde met de trap naar beneden gaan maar omdat de trap al voor een groot deel verwoest was en dus niet te gebruiken gingen vader en moeder met de kinderen in slaapkleed aan het venster roepen en gillen om de buurt wakker te maken. Binnen de kortste keren waren burens toegelopen en werd een estafette gestuurd naar de brandweer. Zaak was om zo vlug mogelijk zoveel mogelijk personen te redden want als men talmde waren die personen ten dode opgeschreven. Er werd een ladder tegen de muur geplaatst en 3 burens gingen naar boven op de eerste verdieping om samen met vader Calphas eerst moeder Calphas en haar tweeling van 14 dagen te redden, dan de andere kinderen. Tenslotte ging als laatste vader Calphas naar beneden. Iedereen was gered (25). Maar zijn volledige fotostudio alsmede de familiale bezittingen waren verloren. De studio was verzekerd bij Lloyd Belge en de schade in zijn studio beliep zo'n 3000 BEF (26).

Noodgedwongen moest het gezin verhuizen, ditmaal naar de Meirplaats, 89, maar nog waren de tragedies niet voorbij: de jaren 1870 en 71 moeten voor Athanase en zijn gezin 'anni horribili' geweest zijn. Immers op 26 februari 1870 overleed de eerste tweelingdochter Blanche (27) en op 27 januari 1871 de tweede tweelingdochter Rosalie (28). Op 16 februari 1871, om 14 uur, overleed een doodgeboren vrouwelijk kind (29) en een halve dag later, op 17 februari om 1 uur 's morgens, zijn echtgenote Henriette op 31-jarige leeftijd (30). Athanase ging de beide sterfgevallen tegelijk aangeven op 20 februari.

Na het overlijden van zijn eerste vrouw verliet hij Antwerpen in de loop van 1871 (31) en vestigde zich in Rijssele (Nord-59) in de Rue Saint-Etienne, 34. Zijn studio was in de Rue Esquermoise, 9 eveneens te Rijssele.

Afb. 9. Kaart van de stad Rijssele met 1. Rue Saint-Etienne en 2. Rue Esquermoise.

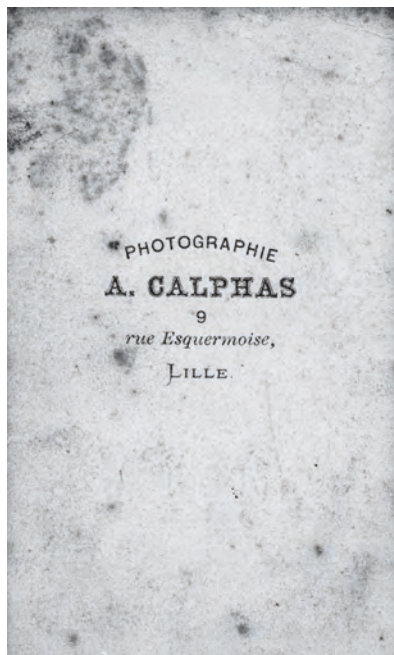
Op 20 november 1872 trad hij in het huwelijk met Lievina Barbara Maria Van Oudenhove (Liévine Barbe) te Rijssele. Athanase was 35 jaar en zijn bruid, geboren in Antwerpen op 30 september 1853 (32), pas 19 jaar oud (33).

Op 7 januari 1873 werd een dochter Rose Henriette in Tourcoing (Nord-59) geboren. Het gezin woonde toen in de Rue de Lille te Tourcoing (34). Niet te verwarren met haar zuster Henriette, die in 1874 geboren werd.

Op een foto in mijn bezit, genomen in zijn studio in de Rue de Lille, 51 in Tourcoing Nord staat de vermelding van twee prijzen die hij gewonnen heeft, één in zilver en één in brons in 1859, zonder aanduiding waar en hoe. Er staat wel S.G.D.G. (Sans garantie du gouvernement): zouden dat buitenlandse prijzen zijn? Misschien in 1859 in Griekenland, waar hij deelnam aan verschillende tentoonstellingen?

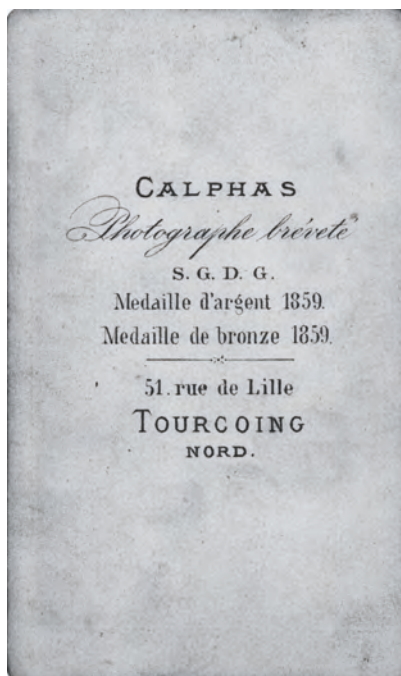
Rond 1874 kwam hij terug naar België, naar Sint-Gillis (Brussel) ditmaal waar op 26 maart 1874 dochter Henriette geboren werd in de Boulevard Jamar, 6, de woning van haar ouders. Getuige was haar oom Nicolas Calphas, 33 jaar, fotograaf, gedomicilieerd in Constantinopel (35). Henriette was lerares

in Saint-Bonaventure (Lyon) en dit sedert 1896. In 1937 kreeg zij een medaille voor haar verdienste (36). Op 25 juli 1902 verkreeg Henriette op 28-jarige leeftijd de Franse nationaliteit (37).

14

Afb. 10 en 11. Carte de visite uit zijn studio te Rijssel.

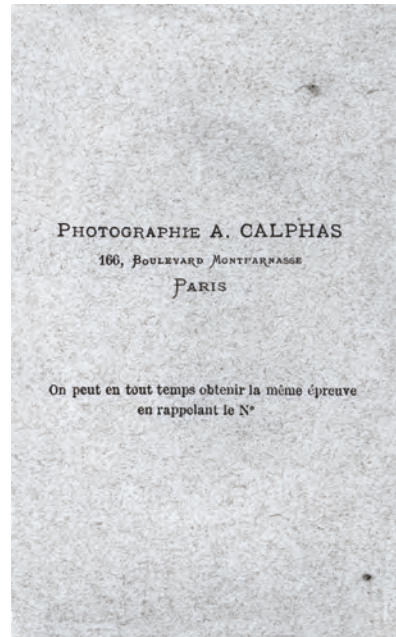
Afb. 12 en 13. Carte de visite uit zijn studio te Tourcoing. Foto archief F. Verhooesele.

Tenslotte vinden we hem in 1875 in Parijs waar hij overleden is in 1915.

In Parijs had hij een studio in de Avenue des Gobelins, 43 (13de arr.) (hij werd vermeld in de Archives commerciales de la France van 1886 (38)) en daarna in de Boulevard Arago, 31 (13de arr.). De studio's in de Avenue du Maine, 178 en de Rue Brézin, 15 waren volgens Boisjoly enkel bijhuizen (39).

In mijn archief heb ik een foto uit zijn studio op de Boulevard Montparnasse, 166 (14de arr.), studio die ik nergens anders gevonden heb, in geen enkele akte, in geen enkel boek. Naar de achterkant te zien, moet deze foto al vroeg genomen zijn, want hoe later in de tijd, hoe meer fantasie in de letters en het algemeen zicht.

Afb. 14 en 15. Carte de visite uit zijn studio in de Boulevard Montparnasse, 166.
Foto archief F. Verhoosele.

Ca. 1875 moet een dochter in Parijs geboren zijn, nl. Hélène. Op haar overlijdensakte van 1892 staat dat zij geboren is in Parijs maar zij komt niet voor in de 10-jarige klappers van de 20 arrondissementen van Parijs. En om de geboorteakten zelf na te gaan is het onbegonnen werk want je krijgt maar 20-21 bladzijden te zien (met daarop 4 of 5 akten van de in sommige arrondissementen meer dan 3500 akten).

Op 1 maart 1878 trad zijn oudste dochter Hortense (° 31/08/1859 te Syra, Griekenland) in het huwelijk met Solmon Jean Vathi, een Turkse Cyprioot geboren op 1 juni 1855, broer van Xenophon Vathi, die een tijdje met zijn schoonvader in Griekenland samenwerkte. Hortense woonde op dat ogenblik bij haar vader Avenue du Maine, 178 (14de arr.), en de bruidegom in

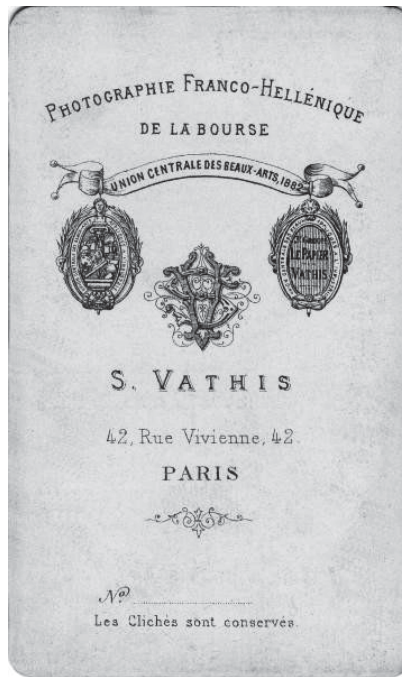
dezelfde straat op nummer 81. Het beroep van vader Athanase was émailleur photographe (40). Solmon Vathi werd later een beroemde fotograaf in Parijs, die vele prijzen won (41) en meedeed aan diverse tentoonstellingen. Zijn studio heette 'Photographie Franco-Hellenique de la Bourse' of ook 'Grande photographie des Familles' (What's in a name?).

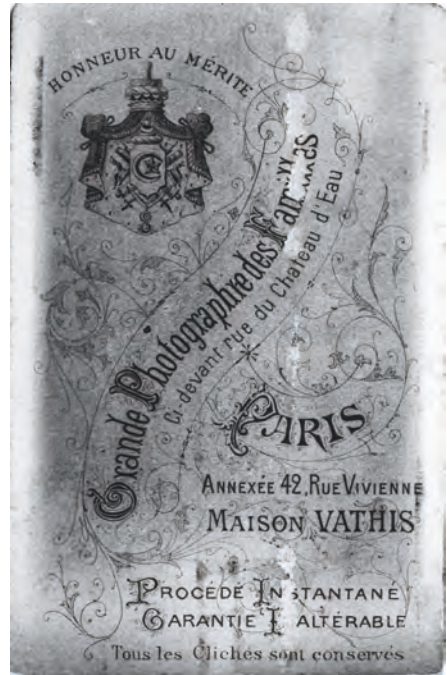
Afb. 16. Carte de visite uit zijn studio in de Boulevard des Gobelins, 43.
Fotoarchief F. Verhooesele.

Afb. 17 en 18. Carte de visite uit zijn studio Boulevard Arago, 31. Fotoarchief F. Verhooesele.

Afb. 19. Achterkant van de carte de visite 'Photographie Franco-Hellenique de la Bourse' van Solmon Vathi (42).

Afb. 20 en 21. Carte de visite 'Grande photographie des Familles' van Solmon Vathi. Fotoarchief F. Verhoozele.

Op 14 mei 1879 werd de derde zoon van het echtpaar Calphas-Van Oudenhove, nl. Georges Clément geboren in de Avenue du Maine, 178. Georges Clément huwde in 1915 en overleed in 1954 (43).

Afb. 22. Achterkant van een carte de visite uit de studio Avenue du Maine, 178 (44).

Afb. 23 en 24. Carte de visite uit de studio Rue Brézin, 15.
Foto archief F. Verhoosele.

Dan verhuisde het gezin naar de Rue Brézin, 15 (14 arr.), waar zijn vierde zoon Paul Constantin op 22 december 1882 geboren werd. Paul Constantin huwde in 1915 en in 1943 en overleed in 1972 (45). Op 29 januari 1899 heeft zijn va-

der de naturalisatieakte voor Paul Constantin verkregen van de vrederechter van het 13de arrondissement (46). Paul was ingenieur van beroep.

Op 22 november 1942, in volle oorlog, heeft Paul Constantin zijn uitvinding 'Procédé pour améliorer les qualités du gaz de gazogène, ou d'autres gaz utilisés comme carburants' gehomogoleerd (47).

Op 27 mei 1884 huwde zijn tweede dochter Marie Augustine (° 06/10/1860 te Athene, Griekenland) in Schaarbeek met Edmond Louis Hippolyte Samyn (° 12/01/1851 te Veurne), apotheker. De bruid woonde op het ogenblik van het huwelijk in de Rue de Cologne, 167 te Schaarbeek en de bruidegom in de Rue des Paroissiens, 10 te Brussel. Vader Athanase was niet aanwezig op het huwelijk maar gaf zijn akkoord via notaris Léon Roger te Parijs (48). Het echtpaar Samyn-Calphas verhuisde daarna naar de Kerkstraat in Ledeberg, waar 5 kinderen geboren werden (49).

Vervolgens verhuisde het gezin van Athanase naar de Boulevard Saint-Marcel, 84 (5de arr.), waar op 18 augustus 1891 een vijfde zoon Marc-Jules geboren werd, onder de naam Calfas. Op 15 juni 1905 heeft vader Athanase de naturalisatieakte voor hem verkregen van de vrederechter van het 13de arrondissement (50).

Op 22 november 1892 overleed dochter Hélène Calphas (17 jaar), in de Boulevard Saint-Marcel, 18 (51). De aandachtige lezer bemerkt het verschil in huisnummers met het adres waar zoon Marc-Jules is geboren. Van Hélène ontbreekt elk vroeger document (zie vroeger).

Op 20 januari 1898 om 11 uur deed Athanase aangifte te Ledeberg van het overlijden van zijn schoonzoon Edmond Louis Samyn, overleden dezelfde dag om 0.30 uur in zijn huis in de Kerkstraat te Ledeberg. Als beroep van Athanase staat vermeld: lichttekenaar, wonende te Parijs. Op deze akte tekende hij A. Calphas (52).

Vervolgens verhuisde de familie opnieuw, naar de Place d'Italie 20, ditmaal (13de arr.).

Op 18 april 1899 werd het brevet 'Nouveau genre de photographie imitant les émaux vitrifiés ou la porcelaine. (Arts industriels) n.287931' voor 15 jaar verleend aan Calfas dit Calphas, wonende op de Place d'Italie, 20 (53).

Op 22 april 1901 trad zijn tweede zoon Ferdinand Matthieu op 22 april 1901 in Alençon (Orne-61) in het huwelijk met de Bretoense Marie Perrine Le Bris (54). Vader Athanase wordt vermeld als fotograaf op de Place d'Italie, 20. Op het ogenblik van hun huwelijk hadden Ferdinand en Marie Perrine al drie kinderen, die op de huwelijksakte werden erkend.

Ferdinand was ook fotograaf zoals zijn vader, maar ambulante: op kermissen,

op feesten doorheen gans Frankrijk. En zo komt het dat zijn kinderen in kleine dorpjes in Frankrijk geboren werden: Janzé (Ille & Vilaine-35), Mézidon (Calvados-14), Antrain (Ille & Vilaine-35).

Op 7 mei 1901 werd een brevet van 15 jaar afgeleverd aan ene Calfas (voornaam niet vermeld) te Parijs, Place d'Italie, 20. Het gaat om een 'Lampe à acétylene pour appartement' (55).

In 1908 woonde het gezin nog altijd Place d'Italie, 20 (56).

Het gezin verhuisde daarna naar een laatste adres, nl. de Place Jeanne d'Arc, 41 (13de arr) waar zoon Marc Jules op 8 november 1913 overleed (57).

Op 10 oktober 1915, in volle WOI, overleed Athanase Constantin Calphas op de leeftijd van 78 jaar in het Pitié-Salpêtrièrehospitaal, Boulevard de l'Hôpital, 83 (13de arr). Zijn woonplaats, Place Jeanne d'Arc, 41, was bij wijze van spreken om de hoek en hij was met pensioen. Zijn tweede echtgenote leefde toen nog: zij op hetzelfde adres overleden op 6 februari 1932 (58).

Die periode van WOI moet moeilijk geweest zijn voor de leden van het gezin, hoewel de meesten al de Franse nationaliteit bezaten (59): het Ottomaanse Rijk koos de kant van Duitsland en na de oorlog werd het rijk verdeeld onder de Britten, de Fransen, de Italianen.

Op het adres Place Jeanne d'Arc, 41 woonde in 1920 een zoon van Ferdinand en dus kleinzoon van Athanase (60).

Tot 1955 was het huis nog altijd bewoond door een telg van het gezin Calphas-Van Oudenhove, nl. Rose Henriette Calphas. Zij is er overleden in 1955 (61).

Hierna volgt een overzicht van de kinderen uit zijn 1ste en 2de huwelijk:

Uit zijn eerste huwelijk met Henriette Van Beneden (Sint-Joost-ten-Node 28/12/1839-Antwerpen 17/01/1871):

1859 (31 augustus): dochter Hortense te Syra, Griekenland. Huwde in 1878 met Solon Vathi. Het gezin kreeg verschillende kinderen in Parijs.

1860 (6 oktober): dochter Marie Augustine te Athene. Huwde in 1884 met Edmond Samyn. Het gezin kreeg verschillende kinderen in Ledeberg.

1863: zoon Alcibiade. Overleden in 1920. Hij was gehuwd. Hij had op zijn minst twee dochters.

1865 (11 april): zoon Ferdinandus Mattheus te Antwerpen. Huwde in 1901 met Marie Perrine Le Bris. Het gezin kreeg verschillende kinderen.

1868 (28 februari): doodgeboren mannelijk kind te Antwerpen.

1869 (2 januari): tweelingdochter Rosalia Augustina († 1871) te Antwerpen.

1869 (2 januari): tweelingdochter Blanca Joanna († 1870) te Antwerpen.

1871 (16 februari): doodgeboren vrouwelijk kind te Antwerpen.

Uit zijn tweede huwelijk met Liévine Barbe Van Oudenhove (Antwerpen 30/09/1853 - Parijs 06/02/1932):

1873 (7 januari): geboorte van Rose Henriette (Tourcoing). Overleden in 1955. Ongehuwd.

1874 (26 maart): dochter Henriette te Sint-Gillis (Brussel).

1875 ca: geboorte van Héléne. Overleden in 1892.

1879 (14 mei): zoon Georges Clément in Parijs. Huwde in 1915 en overleed in 1954. Het gezin kreeg verschillende kinderen.

1882 (22 december): zoon Paul Constantin in Parijs. Hij huwde in 1915 en in 1943 en overleed in 1972.

1891 (18 augustus): zoon Marc-Jules. Overleden in 1913.

Als wij de opeenvolgende adressen in Parijs bekijken, valt op dat de familie Calphas niet zo ver verhuisde en bleef in dezelfde wijken wonen van het 5de, 13de en 14de arrondissement.

Afd. 25. Kaart van Parijs met de woonadressen en studio's (62).

Zijn woonplaatsen (donkerzwart) en studio's (lichtzwart) zijn:

Avenue du Maine (14de arr.): woonplaats in 1878 en 1879 en bijhuis

Rue Brézin (14de arr.): woonplaats in 1882 en bijhuis

Boulevard Saint-Marcel (5de arr.): woonplaats in 1892

Place d'Italie, 20 (13de arr.): woonplaats in 1899 en 1908

Place Jeanne d'Arc (13de arr.): woonplaats (1913-1955)

Avenue des Gobelins (13de arr.): studio

Boulevard Arago (13de arr.): studio

Boulevard Montparnasse (14de arr.): studio

2. Nicolas Calphas (Constantinopel 1845 - Parijs 1919).

In tegenstelling tot zijn broer Athanase, is er online niet veel te vinden over Nicolas, waarschijnlijk omdat hij maar korte tijd werkzaam was in België en Frankrijk.

Xanthakis (63) spreekt over het feit dat Athanase en Nicolas vader en zoon waren maar dat is niet correct zoals uit later onderzoek van officiële akten blijkt.

Nicolas Calphas wordt niet vermeld in de vreemdelingenregisters te Antwerpen, in tegenstelling tot zijn broer Athanase. In zijn Parijse periode wordt hij door de krant 'Gil Blas' van 26 juli 1894 vermeld als zijnde een Russisch genaturaliseerde Turk. Zijn broer Athanase was een Griekse Turk. Ik denk dat het voor de journalisten uit die tijd niet zeer duidelijk was: Turk, Griek, Rus ...

Het is in Parijs dat ik de eerste tekenen vond van zijn Europees bestaan: de huwelijksbannen op 9 maart 1879 tussen Nicolas en zijn verloofde werden gehouden in Parijs in het 14de arrondissement.

Na lang zoeken, want ik zocht eerst in Frankrijk vermits de bruid de Franse nationaliteit had, vond ik zijn huwelijksakte in Brussel (64): hij huwde in Brussel op 28 juni 1880 met Emélie Anna Houverte. Daarin staat dat Nicolas werd geboren in Constantinopel op 6 oktober 1845, als zoon van Constantin, architect, en van Marie Apostelou, dezelfde ouders als Athanase, dus waren ze broers. Nicolas was op dat ogenblik fotograaf en woonde toen op de Place de Brouckère, nr 37 te Brussel.

Zijn bruid werd geboren in Montigny (Metz, Allemagne (65)) op 22 februari 1859 en was op het ogenblik van haar huwelijk gedomicilieerd te Parijs maar woonde te Brussel op hetzelfde adres als de bruidegom.

Op hun huwelijksakte werd hun zoon Herman Demosthènes Calixte Calphas gewettigd. Hij was wel al erkend door zijn vader: hij droeg van bij zijn geboorte de naam Calphas. Herman Demosthènes werd geboren op 8 januari 1878 te Sint-Joost-ten-Node (66) in de Rue de la Rivière. Op de geboorteakte staan de vader en de moeder als echtpaar vermeld: een leugentje om bestwil, een vergissing van de ambtenaar? Vader Nicolas (36 jaar) was op dat ogenblik fotograaf, waar is niet vermeld, en moeder Emélie Anna (19 jaar) was naaister te Sint-Joost-ten-Node.

Andere kinderen van het echtpaar Calphas-Houverte heb ik niet gevonden.

In zijn Brusselse periode had Nicolas een fotografenwinkel in de Boulevard Anspach, 4 en hij profileerde zich als 'Grande Photographie Orientale'.

NOM	Houverte
PRÉNOMS	Emilie (Anna)
ADRESSE	2 Boulevard
FILIATION	de Calphas de Clair Marie Odette
CONJOINT	Calphas Milotus
PUBLICATION	9 Mars 1879
ARRONDI.	14
COMMUNE	

© GeneaService.com

Afb. 26. De huwelijksbannen in Parijs

N. Calphas
E. Houverte

Afb. 27. De handtekeningen van het echtpaar Calphas-Houverte op hun huwelijksakte.

Op 31 mei 1891 om 1.57 uur brak evenwel brand uit in de winkel van Nicolas in de Boulevard Anspach, 4. De 'Bulletins Communaux' vermeldt dat de brandweer de branden in Brussel in dat jaar bestreden heeft met emmers, natte dweilen en zand! (67)

In datzelfde jaar 1891 keerde Nicolas terug naar Constantinopel (68) bij zijn vader. Er wordt geen melding gemaakt of zijn echtgenote en kind megingen dan wel in Brussel achterbleven.

Toen zijn vader in 1893 stierf, bleek de sultan een schuld te hebben tegenover de familie Calphas van 3 miljoen frank, som die de sultan samen met de Russische consul weigerde terug te geven. Nicolas, die niet op de hoogte was van de traagheid van de ambtenarij en dacht dat de aanvraag voor teruggave van de som van tafel geveegd was (69), liet van zich spreken in verschillende Parijse en buitenlandse kranten om die oplichting aan de kaak te stellen. Enkele 'fait divers' verschenen in Parijse dagbladen (70): op 23 juli 1894 heeft Nicolas Calphas een zelfmoordpoging gedaan in de Russische kerk in de Rue Daru te Parijs. Hij gebruikte daarvoor een revolver. Hij had weinig kwetsuren en na de eerste zorgen in het ziekenhuis mocht hij naar huis gaan. Naar verluid zou hij kartonnen kogels gebruikt hebben (!). De reden van die poging tot zelfmoord is dat de familie zoals hoger vermeld in Rusland opgelicht was voor heel veel geld (3 miljoen frank) en hij wou door zijn daad de aandacht vestigen op zijn probleem ten tijde van het bezoek van de tsaar Nicolaas II aan Parijs. Hij had volgens diezelfde kranten nog twee broers in Parijs: één als fotograaf in de Boulevard Arago en één als kok in de Rue de Presbourg.

In de jaren 1895 en 1896 trok hij opnieuw de aandacht naar die oplichtingaffaire door in Parijse straten als sandwichman met bloot bovenlijf en gekke kledij te wandelen. Op twee kartonnen schilden stonden op het ene het portret van de tsaar (71) en de sultan (72) en op het andere dat hij slachtoffer was van Russisch schelmerij en dat hij recht vroeg aan de tsaar. Natuurlijk had hij veel bekijks en sommigen vroegen zich af of hij wel 'normaal' was (73). Na die periode verdwijnt hij uit de Franse en Belgische online archieven tot aan het overlijden van zijn echtgenote in 1918.

Op 28 april 1918 overleed zijn echtgenote Emélie Houverte te Parijs in de Rue Descartes,44 (5de arr.). Zij was 59 jaar (74). Nog geen jaar later, op 17 februari 1919, overleed Nicolas op 74-jarige leeftijd in datzelfde huis. Als beroep wordt vermeld: mécanicien (75).

In The Camera Collector (76) wordt vermeld dat de fotograaf actief was in Brussel tussen 1875 en 1900 op de Boulevard Anspach, 4. Maar in sommige Parijse kranten uit 1894 staat dat hij al in 1894 een jaar in Parijs woonde met vrouw en kind op de Quai aux Fleurs, 7 en dat hij een winkel had in oosterse artikelen. Dus kunnen we veronderstellen dat hij werkzaam was in Brussel tot ongeveer 1893. Of hij het beroep van fotograaf in Parijs beoefende, heb ik niet kunnen nagaan. In ieder geval heb ik geen foto's uit de Parijse periode gevonden.

Zoon Herman Demosthènes (1878-1915).

Herman Demosthènes Calphas, geboren in Sint-Joost-ten-Node op 8 januari 1878, volgde blijkbaar de voetsporen van zijn vader niet, want nergens staat vermeld dat hij fotograaf was. Wel vroeg hij op 23 augustus 1909 een pa-

tent voor een snijder voor groenten en gekonfijt fruit (77) aan (78). Hij had immers een kok als oom en misschien had hij meer belangstelling voor het keukengebeuren.

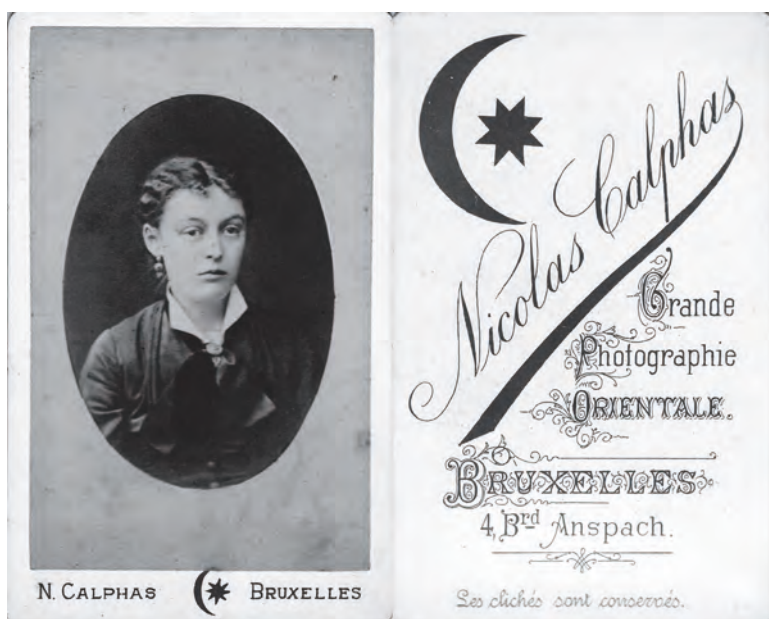
Herman Demosthènes sneuvelde op 25 september 1915 in Souain (Marne-51) (79) in hevige gevechten waarbij het dorp Souain volledig werd verwoest. Hij was soldaat in het 2de 'Régiment Etrangère', het zogenaamde vreemdelingenlegioen (80). Hij sneuvelde op Frans grondgebied en kreeg de titel 'Mort pour la France'. Blijkbaar had hij de Franse nationaliteit.

En om het nog een beetje meer ingewikkeld te maken, kreeg Herman Demosthènes een dochter in Antwerpen in 1905 en wettigde haar in Parijs in 1910, waarbij ze de naam Calphas kreeg. Een huwelijk met de moeder heb ik niet gevonden: dochter Emilie Marguerite Leners werd op 14 februari 1905 in Antwerpen geboren als dochter van Esthérine Leners, wasvrouw, geboren in het Groot Hertogdom Luxemburg en wonende op dat ogenblik te Parijs (81). Dochter Emilie Marguerite Calphas (voorheen Leners) is overleden op 14 april 1924 in Sèvres (Hauts-de-Seine-92) en woonde toen in Ville d'Avray (Hauts-de-Seine-92) (82).

Van een kosmopolitische familie gesproken!

Afb. 28-29. Foto's uit de fotoalbums van de KBOV.

Afb. 30-31. Foto's uit de fotoalbums van de KBOV.

De levensloop van Nicolas Calphas en zijn gezin kunnen we in enkele zinnen samenvatten:

1845 (6 oktober): geboren in Constantinopel als zoon van Grieks-orthodoxe Turken.

1874 (26 maart): getuige op de geboorteakte van zijn nicht Henriette in Sint-Gillis, Boulevard Jamar, 6. Dochter van zijn broer Athanase. Beroep van Nicolas: fotograaf, 33 jaar, gedomicilieerd in Constantinopel.

1878 (8 januari): zoon Herman Demosthènes geboren te Sint-Joost-ten-Node. Beroep van Nicolas: fotograaf.

1879 (9 maart): huwelijksbannen in Parijs (14de arrondissement)

1880 (28 juni): huwelijk in Brussel met Emélie Anna Houverte uit Montigny. Nicolas woonde op dat ogenblik op de Place de Brouckère, nr 37. Beroep van Nicolas: fotograaf.

1891: terug naar Constantinopel.

1893: vermoedelijke woonplaats Parijs. Beroep: handelaar in Oosterse artikelen.

1894-1895-1896: vermeld in de 'fait divers' in enkele Parijse en buitenlandse kranten.

1905 (14 februari): geboorte van kleindochter Emilie Marguerite Leners te Antwerpen. Vader niet vermeld, moeder afkomstig uit het Groothertogdom Luxemburg maar gedomicilieerd op dat ogenblik te Parijs.

1910 (15 februari): erkenning van zijn kleindochter door zijn zoon Herman Demosthènes in Parijs.

1915 (25 september): overlijden van zoon Herman Demosthènes in Souain (Marne-51).

1918 (28 april): overlijden van zijn echtgenote te Parijs.

1919 (17 februari) overlijden van Nicolas te Parijs.

3. Alexandre Calphas (Constantinopel 1856 - Parijs 1921)

De derde zoon van het gezin van architect Constantin Calphas was Alexandre, geboren in Scutari op 18 november 1856 en overleden te Parijs op 20 februari 1921 in de Rue Descartes, 44, waar zijn broer Nicolas in 1919 is overleden (83). Hij huwde met Marie Antonine Tisseau, geboren in Niort (Deux-Sèvres-79) en overleden in Parijs, Rue Dolomieu (5de arr.) op 17 november 1906. Zowel op de overlijdensakte van zijn echtgenote als van hemzelf staat zijn beroep 'cuisinier' vermeld. Op de geboorteakte van zijn zoon Emile staat hij als fotograaf vermeld.

Het echtpaar Calphas-Tisseau had op zijn minst twee kinderen:

Alexandra Maria (° Constantinopel 20/09/1882), modiste van beroep. Huwde in 1906 met Emile Delauney in het 5de arrondissement. Zij was 23 jaar en volgens de Turkse wetten had zij geen toestemming van haar ouders nodig om te huwen en moesten er geen bannen uitgehangen worden in Turkije (84).

Emile Arthur Calphas, geboren in Parijs op 26 januari 1887 (85). Vader Alexandre was op dat ogenblik fotograaf. Hij sneuvelde in Souain (Marne-51) op 28 september 1915 als soldaat 2de klasse van het 354de infanterieregiment, een paar dagen na zijn kozijn Herman Demosthènes (86).

Besluit:

Als men heel aandachtig de akten van de burgerlijke stand leest, komt men soms veel te weten over de protagonisten. Dat maakt de studie van die personen zo boeiend. En vandaag de dag is het veel eenvoudiger dan vroeger omdat er veel officiële akten online te vinden zijn, zowel in België als in Frankrijk. Griekenland daarentegen huppelt een beetje achteraan: in 2015 heb ik de burgerlijke stand van Griekenland online willen raadplegen. 'Soon' stond er.

Waarschijnlijk betekent ‘Soon’ voor de Grieken niet hetzelfde als voor ons want na een jaar staat er nog altijd ‘Soon’ op hun website.

Wat een wonderbaarlijk leven heeft die familie gehad: zowel tragedies als blijde gebeurtenissen maakten deel uit van hun leven. Maar welk een verrijking te leven en te werken in verschillende culturen.

Het viel mij ook op dat die familie met nieuwe ideeën kwam. Getuige de vele brevetten van uitvinding, door Athanase zelf maar ook door zijn zoon Paul, die ingenieur was.

Er zijn nog nazaten van Athanase doorheen Frankrijk, die misschien niet op de hoogte zijn van het leven van hun voorvader. Dat komt meer voor: niet iedereen is geïnteresseerd in zijn voorouders. Maar zoals Gustave Flaubert (1821–1880) zegt: ‘*Bien des choses s’éclaireraient si nous connaissions notre propre généalogie*’: door in het verleden te zoeken naar voorouders begrijpt men soms beter het heden.

Ook werd vanaf 1883 de Oriëntexpres geïnstalleerd tussen Parijs en Istanboel. Sommige leden van de Calphasfamilie kunnen die trein naar hun geboorteland genomen hebben, zij hadden daar de middelen voor. Of ze getuige waren van een moord is niet bekend.

Noten

- 1 <http://lib.ugent.be/nl/catalog/dbs01:001250801>. Niet meer online te raadplegen.
- 2 Volgens de huwelijksakte van zijn tweede huwelijk op 20 november 1872 te Rijsel (zie verder).
- 3 “Belgique, Brabant, registres d’état civil, 1582-1914,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-267-11115-15340-80?cc=1482191>), Elsenne > Geboorten, huwelijken, overlijden 1858 > image 372 of 575; België Nationaal Archief, Brussels (Belgium National Archives, Brussels)
- 4 De zogenaamde “Cartes de visite” en cabinetfoto’s zijn fotoportretten, zeer populair in de 19de eeuw. Meer uitleg vindt u op <http://www.madeingent.be/cdv.htm>.
- 5 Petros Moraites was de hofschilder van de koninklijke familie van Griekenland en dankte zijn succes ook aan het feit dat hij de titel kreeg van ‘*photographe de S.A.R. le roi*’. Koning Georges I en zijn familie lieten zich dikwijls fotograferen door Moraites in zijn studio en bijgevolg de adel en de rijke Griekse bourgeoisie ook. Moraitis was actief tussen 1860 en 1886, jaar van zijn overlijden. Zie: <http://www.guimet-photo-grece.fr/presentation/grece.php>
- 6 De “Lenormant Athena” (of “Athena Lenormant”) is vernoemd naar de Franse archeoloog Charles Lenormant (1802-1859), die het in 1859 voor het eerst geïdentificeerd heeft als een replica van het Athena Parthenos standbeeld van Phidias.
Het is in Pentelisch marmer en dateert uit de 2-3e eeuw na Christus. Lengte 34 cm, met een basis 42 cm. Het beeldje bevindt zich in het Nationaal Archeolo-

gisch Museum van Athene (Inv. No. 128).

Na zijn ontdekking leek het beeldje onbelangrijk en werd het geplaatst in een hoek van de Tempel van Hephaestos (de Hephaestion), dat toen nog bekend stond als de Theseion dat gebruikt werd als museum van 1834 tot 1934. Lenormant merkte het tijdens een bezoek aan de Hephaestion met zijn zoon François Lenormant (1837-1883), die hem begeleidde naar Griekenland, en het wordt gezegd dat Lenormant onmiddellijk het belang ervan erkend had. Hij deelde de Griekse regering zijn ontdekking mee, en Kyriakos Pittakis, de eerste Griekse 'Be-waarder van de Antiquiteiten', heeft opdracht gegeven aan Athanase Calphas om het sculptuur te fotograferen.

Zie <http://my-favourite-planet.de/english/middle-east/turkey/pergamon/pergamon-photos-02-014.html>

- 7 Een afdruk van het beeldje door Athanase Calphas heb ik niet gevonden. Zie https://commons.wikimedia.org/wiki/File:NAMA_128_Athena_Lenormant_1.JPG#/media/File:NAMA_128_Athena_Lenormant_1.JPG
- 8 Volgens de huwelijksakte van Hortense met Solon Vathi op 1 maart 1878 te Parijs (zie verder).
- 9 Volgens de geboorteakte van zoon Ferdinandus Mattheus op 11 april 1865 te Antwerpen (zie verder).
- 10 Volgens de huwelijksakte van Marie Augustine met Edmond Samyn op 27 maart 1884 te Schaarbeek (zie verder).
- 11 Zie <http://www.guimet-photo-grece.fr/presentation/grece.php>. Xenophon Vathi moet actief geweest zijn in de jaren 60 en 70 van de 19de eeuw. Verder is er niets bekend over hem. Zijn jongere broer daarentegen, Solmon Vathi, werd in Parijs één van de vooraanstaande Hellenistische fotografen en hij huwde in 1878 met Hortense Calphas, dochter van Athanase.
- 12 http://ouestfrance.cd-script.fr/opdf/1920/12/10/22/Cote-du-Nord/1920-12-10_22_03.pdf
- 13 <https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%9Csk%C3%BCdar#Chrysopolis>
- 14 Alkis X. Xanthakis, *History of Greek Photography 1839-1960*, Hellenic Literary and Historical Archives Society, Athens 1988, blz. 70 e.v.
- 15 *Maison de Photographie*: behalve in het immigratiedossier van Athanase Constantin Calphas is er online niets te vinden. Het is zeer goed mogelijk dat dit huis gekend was onder de naam van de eigenaar/uitbater.
- 16 Het laatste adres in België: daarmee bedoelen ze dat de immigrant enkele jaren in het buitenland kan verbleven hebben. In dit geval verbleef Anasthase na Brussel in Griekenland en dan in Frankrijk.
- 17 "Belgique, Anvers, immigration recorde par la police de la ville, 1840-1930," images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1961-28168-13673-43?cc=2023926> : 20 May 2014), nr. 21101-21417, 1864-1865 > image 100 of 1065; België Nationaal Archief, Antwerp (Belgium National Archives, Antwerp).
- 18 "Belgique, Anvers, registres d'état civil, 1588-1913," database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-267-11082-2423-80?cc=2138481>), Antwerpen > Geboorten 1865 > image 149 of 482; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 19 <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k63515344.image.r=Calphas.f10.hl>
- 20 Steven F. Joseph e.a., *Directory of photographers in Belgium, 1839-1905*, Antwerp, Museum voor fotografie, 1997, vol. I, p. 87.
- 21 *Le Moniteur belge*, 36ième année, mardi 1 mai 1866, numéro 121, blz. 2751.
- 22 "Belgique, Anvers, registres d'état civil, 1588-1913," database with images,

- FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-266-12349-67562-68?cc=2138481>), Antwerpen > Overlijden 1868 > image 77 of 382; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 23 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-266-11860-124319-61?cc=2138481>), Antwerpen > Geboorten 1869 > image 31 of 499; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 24 <http://bases-brevets19e.inpi.fr/>
- 25 Journal de Charleroi dd 22/01/1869.
- 26 Gazette van Lokeren 24/01/1869.
- 27 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-266-12873-150643-85?cc=2138481>), Antwerpen > Overlijden 1870 > image 102 of 437; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 28 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-267-11599-51876-7?cc=2138481>), Antwerpen > Overlijden 1871-1872 > image 38 of 816; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 29 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-267-11599-50577-97?cc=2138481>), Antwerpen > Overlijden 1871-1872 > image 62 of 816; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 30 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-267-11599-50577-97?cc=2138481>), Antwerpen > Overlijden 1871-1872 > image 62 of 816; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 31 Jan Coppens, Laurent Roosens, Karel van Deuren: ‘... door de enkele werking van het licht ...’ Introductie en integratie van de fotografie in België en Nederland, 1839-1869, Gemeentekrediet, Antwerpen, 1989, blz. 127
- 32 “Belgique, Anvers, registres d’état civil, 1588-1913,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-18197-101953-69?cc=2138481>), Antwerpen > Geboorten 1853 > image 266 of 367; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 33 <http://www.archivesdepartementales.lenord.fr/>: Archives en ligne: Etat Civil: Lille, Marriages 1872, acte numero 1367 du 20 novembre 1872.
- 34 <http://www.archivesdepartementales.lenord.fr/>: Archives en ligne: Etat Civil: Tourcoing, Naissances 1872-1874, acte numero 27 du 7 janvier 1873.
- 35 “Belgique, Brabant, registres d’état civil, 1582-1914,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-18187-12817-52?cc=1482191>), Sint-Gillis > Overlijdens, huwelijksafkondigingen, huwelijken 1873, geboorten, overlijden, huwelijksbijlagen, huwelijksafkondigingen, huwelijken 1874-1875 > image 215 of 772; België Nationaal Archief, Brussels (Belgium National Archives, Brussels).
- 36 <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6308446s/f649.item.r=calfas.zoom>
- 37 <http://www.genealogie.com/>
- 38 <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k55923270/f6.item.r=Calphas>. Archives commerciales de la France : journal hebdomadaire...25 septembre 1886
- 39 François Boisjoly, Répertoire des photographes parisiens du XIXe siècle, Paris, Les Éditions de l’Amateur, 2009, p. 59
- 40 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Mariages 14e arr., 01/03/1878. V4E 4444.
- 41 François Boisjoly, op. cit., 2009, p. 284.

- 42 <http://www.photo-carte.com/fiche-photo-carte-photographie.php?idcarte=8981>
- 43 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Naissances 14e arr., 16/05/1879, V4E 4453. Zie ook: <http://gw.geneanet.org/desire1937?n=calfas&oc=&p=georges>
- 44 <http://www.photo-carte.com/fiche-photo-carte-photographie.php?idcarte=19231>
- 45 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Naissances 14e arr., 25/12/1882, V4E 4497.
- 46 <http://www.genealogie.com/>
- 47 <http://bases-brevets.inpi.fr/>: onder het publicatienummer FR876261 A op datum 1942-11-22. CIB C10L 1/06 C10L 3/00.
- 48 “Belgique, Brabant, registres d’état civil, 1582-1914,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-18188-10542-43?cc=1482191>), Schaarbeek > Geboorten, huwelijken, huwelijksafkondigingen, overlijdens 1884, geboorten, huwelijken 1885 > image 265 of 736; België Nationaal Archief, Brussels (Belgium National Archives, Brussels).
- 49 <http://zoekakten.nl/plaatsen.php?id=VO%7C44021G%7C&id=VO%7C44021G%7C%23gb>
- 50 <http://www.genealogie.com/>
- 51 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès, 5e arr., 21/11/1892, V4E 5840.
- 52 “Belgique, Flandre-Orientale, registres d’état civil, 1541-1914,” database with images, FamilySearch (<https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1951-21090-26674-62?cc=2138513>), Ledeborg > Overlijden 1884 (n? 202)-1899 > image 159 of 260; België Staatsarchief, Oost-Vlaanderen (Belgium State Archives, Oost-Vlaanderen).
- 53 https://hal.inria.fr/tel-01124292/file/These_LOZANO_-_CAJAMARCA_vol2.pdf: Innovations des techniques verrières au XIXe siècle et leurs applications dans la réalisation de vitraux Vol. 2. Annexes. Thèse présentée par Alba Fabiola LOZANO CAJAMARCA soutenue le 28 novembre 2013 pour obtenir le grade de : Docteur du Conservatoire National des Arts et Métiers. Discipline/ Spécialité : Histoire de Techniques - Ecole Doctorale 546 Abbé Grégoire, blz 149.
- 54 <http://archives.orne.fr/mdr/index.php/docnumViewer/afficheDocnum/30/N/image>.
- 55 <http://www.genealogie.com>
- 56 <http://www.geneaservice.com/>
- 57 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès, 13e arr., 08/11/1913, 13D 191.
- 58 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès, 13e arr., 07/02/1932, 13D 290.
- 59 Ik heb niet gevonden of Athanase de Franse nationaliteit heeft verkregen.
- 60 <http://www.geneaservice.com/>
- 61 Met dank aan de Burgerlijke Stand van het 13de arrondissement van Parijs voor het toesturen van de geboorteakte. Zie <http://www.paris.fr/services-et-infos-pratiques/aides-et-demarches/demarches/etat-civil-100>.
- 62 <https://www.google.be/maps/@48.8339683,2.3388936,16z>.
- 63 <http://www.19thcenturyphotos.com/Belgian-milkmaid-124348.htm>: A.X. Xanthakis, History of Greek Photography 1839-1960. Hellenic Literary and Historical Archives Society, Athens, 1988 blz. 70.
- 64 <https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-18272-49460-52?cc=1482191>: Brussel > Geboorten 1880 (nr 4214-5604), huwelijken 1880 > image 423 of 699;

- België Nationaal Archief, Brussels (Belgium National Archives, Brussels).
- 65 In 1859 behoorde Metz tot Frankrijk. Na de Frans-Duitse oorlog behoorde Metz van 1871 tot 1918 tot het Duitse Rijk. In 1918 werd die streek (Moezel) teruggegeven aan Frankrijk. Zie https://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire_de_la_Moselle.
- 66 <https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-18208-13176-94?cc=1482191>: Sint-Joost-ten-Noode > Overlijdens 1876, geboorten, huwelijken, huwelijksafkondingen, overlijdens 1877-1878, geboorten 1879 > image 392 of 753; België Nationaal Archief, Brussels (Belgium National Archives, Brussels).
- 67 http://www.brussels.be/Colossus/BulletinsCommunaux/Bulletins/Documents/Bxl_1892_Tome_I2_Part_5.pdf, blz. 415.
- 68 http://opac.kbr.be/pageview.php?all_q=Calphas&any_q=&exact_q=&none_q=&from_d=&to_d=&per_lang=&per=&sig=JB836&lang=NL: Het Laatste Nieuws van 01/12/1895
- 69 Le Matin van 25 juli 1894 (Nummer 3799): repliek van een familielid naar de krant Le Matin.
Zie <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k555947d.texte>.
- 70 Le Temps dd 24/07/1894; Le Gaulois dd 25/07/1894; Le Figaro dd 23/07/1894
- 71 Tsaar Nicolaas II regeerde van 1894 tot aan zijn overlijden in 1917.
- 72 Abdülhamit II regeerde van 1876 tot 1917. Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Abd%C3%BCIhamit_II
- 73 Le Petit Parisien dd 28/08/1895; De Amsterdammer dd 24/09/1896.
- 74 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès 5e arr., 28/04/1918, 5D 220.
- 75 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès 5e arr., 18/04/1919, 5D 223.
- 76 <http://thecameracollector.skynetblogs.be/archive/2010/12/16/nicolas-calphas-cartes-de-visite-8.html>
- 77 Het gekonfijt fruit is Rahat Loukhom ofte Turks fruit, een zoete specialiteit uit Turkije.
- 78 https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/biblio?II=0&ND=3&adjacent=true&locale=en_EP&FT=D&date=19101013&CC=GB&NR=191007279A&KC=A
- 79 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Souain-Perthes-l%C3%A8s-Hurlus>
- 80 <http://www.memorialgenweb.org/memorial3/html/fr/complementter.php?table=bp&id=3657911>
- 81 <https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1951-21072-42840-74?cc=2138481>: Antwerpen > Geboorten 1905 > image 99 of 781; België Staatsarchief, Beveren (Belgium State Archives, Beveren).
- 82 <http://www.geneaservice.com/>
- 83 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Décès 5e arr., 20/02/1921, 5D 229.
- 84 Met dank aan de Burgerlijke Stand van het 5de arrondissement van Parijs voor het toesturen van de huwelijksakte. Zie <http://www.paris.fr/services-et-infos-pratiques/aides-et-demarches/demarches/etat-civil-100>
- 85 http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/index.php: Naissance 13e arr., 26/06/1887, V4E 6848.
- 86 http://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/fr/arkotheque/client/mdh/base_morts_pour_la_france_premiere_guerre/detail_fiche.php?ref=227513